

แผนการสอนรายวิชา
366511 ทฤษฎีพื้นฐานทางการศึกษา 3(3-0)
(Theoretical Foundations of Education)

สภาพรายวิชา

เป็นวิชาพื้นฐานทางการศึกษาของหลักสูตรมหาบัณฑิต

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา และสังคมวิทยาการศึกษา ที่เป็นพื้นฐานของการจัดการศึกษา โดยเน้นการนำแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานดังกล่าวมาบูรณาการเพื่อประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้รู้ความหมายและความสำคัญของปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา และสังคมวิทยาการศึกษา
2. เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา และสังคมวิทยาการศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา
3. เพื่อนำแนวคิดและทฤษฎีทางปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา และสังคมวิทยาการศึกษา มาบูรณาการเพื่อการประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาไทย

กำหนดการสอนโดยสังเขป

สัปดาห์ที่	เนื้อหา
1	ทฤษฎีพื้นฐานทางการศึกษา : ส่วนสาระปรัชญาการศึกษา ปรัชญามีบทบาทหน้าที่อย่างไรในเรื่องของการศึกษา <ul style="list-style-type: none">- ความหมายของคำว่า การศึกษา- ความหมายของคำว่า ปรัชญา- ความสำคัญของปรัชญาที่มีต่อการศึกษา ในส่วนของบทบาทและหน้าที่

ลำดับที่	เนื้อหา
2	รากฐานทางปรัชญาของการศึกษาไทย - รากฐานจากปรัชญาแบบฉบับ อันได้แก่ จิตนิยมและสัจนิยม อันมีต่อการกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา หลักสูตรและเนื้อหาวิชา วิธีการเรียน การสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจนลักษณะของผู้เรียนและผู้สอน
3	รากฐานทางปรัชญาของการศึกษาไทย - รากฐานจากปรัชญาสมัยใหม่ อันได้แก่ อัตถิภาวะนิยม ปรัชญาวิเคราะห์ พัฒนาการนิยมบูรณนิยม สารัตถนิยม อันมีต่อการกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาหลักสูตรและเนื้อหาวิชา วิธีการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล ตลอดจนลักษณะของผู้เรียนและผู้สอน
4	ศาสนาและลัทธิความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาไทย - พระพุทธศาสนากับการศึกษาไทย - ศาสนาคริสต์ อิสลาม และลัทธิความเชื่อต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาไทย
5	ผู้รู้ ครูผู้สอน และผู้บริหาร กับการพัฒนาปรัชญาการศึกษาไทย - ประสพการณ์ส่วนตัวและวิธีการแก้ปัญหาของผู้รู้ ครูผู้สอน และผู้บริหารอันมีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน (ควรให้มีการศึกษาค้นคว้า นำมาอธิบายและสรุปโดยการเขียนรายงาน) สรุปบทเรียน
6	ทฤษฎีพื้นฐานทางการศึกษา : ส่วนสาระจิตวิทยาทางการศึกษา 1. มโนทัศน์ของจิตวิทยาและการศึกษา 1.1 ความหมายของจิตวิทยา 1.2 ขอบเขตของจิตวิทยา 1.3 วิธีการศึกษาทางจิตวิทยา 1.4 ความสำคัญของจิตวิทยา 1.4.1 ความสำคัญทั่วไป 1.4.2 ความสำคัญของจิตวิทยาการศึกษา 1.5 ความหมายและขอบเขตของจิตวิทยาการศึกษา

ลำดับที่	เนื้อหา
7	<p>ศึกษาแนวทัศนคติทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาในประเด็น</p> <p>ก) ผู้นำแนวความคิด ข) ความคิดรวบยอดที่สำคัญของแนวทัศนคติ</p> <p>ค) แนวในการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา ง) ปัญหาและข้อดีเด่นของแต่ละแนวทัศนคติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Structuralism - Functionalism - Behaviorism - Gestalt Psychoanalysis - Cognitive Psychology - Humanistic Psychology
8	<p>ศึกษาธรรมชาติของมนุษย์ที่เกี่ยวข้อง การจัดการศึกษาในประเด็น</p> <p>ก) มโนทัศน์ ข) ทฤษฎี ค) การนำไปใช้ และ ง) ข้อควรคำนึง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความแตกต่างระหว่างบุคคล - สติปัญญา - ความถนัด - ความสนใจ - อารมณ์ - ความต้องการ - บุคลิกภาพ - สุขภาพจิต
9 - 10	<p>ศึกษาขบวนการสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ศึกษาในประเด็น</p> <p>ก) มโนทัศน์ ข) ทฤษฎี ค) การนำไปใช้ ง) ปัญหาและข้อจำกัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - การรับรู้ - การเรียนรู้ - การถ่ายโยงการเรียนรู้ - การเลียนแบบ - การจูงใจ - การปรับตัว - พัฒนาการ

ลำดับที่	เนื้อหา
11	ทฤษฎีพื้นฐานทางการศึกษา : ส่วนสาระสังคมวิทยาการศึกษา 1. สังคมวิทยาการศึกษา และทฤษฎีหลักที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า 1.1 ความหมายและขอบเขตของสังคมวิทยาการศึกษา 1.2 ทฤษฎีหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางสังคมวิทยาการศึกษา - ทฤษฎีหน้าที่สังคม (Functional Theory) - ทฤษฎีความขัดแย้งทางสังคม (Conflict Theory) - ทฤษฎีการปะทะสัมพันธ์ทางสังคม (Interaction Theory) - ทฤษฎีระบบเปิด (Open Systems Theory)
12	2. บทบาทของการศึกษาที่มีต่อสังคม 2.1 บทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรม 2.2 บทบาทในการจัดระเบียบสังคมและพัฒนาคน 2.3 บทบาทในการเลือกสรรและจำแนกกลุ่ม 2.4 บทบาทในการเปลี่ยนแปลงสังคมและสร้างนวัตกรรม
13	3. โรงเรียนในฐานะเป็นองค์กรทางสังคม 3.1 ความเป็นระบบสังคมของโรงเรียน 3.2 จุดมุ่งหมายของระบบโรงเรียน 3.3 บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน 3.4 โรงเรียนในฐานะเป็นองค์กรแบบระบบราชการ 3.5 การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาสู่โรงเรียนและชุมชน 3.6 ความเป็นวิชาชีพในระบบการศึกษา
14	4. การศึกษาตลอดชีวิต 4.1 การศึกษานอกระบบโรงเรียน 4.2 การศึกษาระบบเปิด และการศึกษาทางเลือก 4.3 การศึกษาตามอัธยาศัย และหลักสูตรแฝง 4.4 สิ่งแวดล้อมของระบบการศึกษา (ครอบครัว สถาบันทางศาสนา สื่อมวลชน กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ ฯลฯ)
15	การศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ 5.1 สังคมยุคโลกาภิวัตน์กับโลกไร้พรมแดนและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี 5.2 การศึกษาเพื่อสังคมแห่งปัญญา (Wisdom Society) และสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) 5.3 เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) กับระบบเครือข่ายการศึกษา
16	สอบปลายภาค

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. บรรยายโดยผู้สอน
2. ให้ผู้เรียนทำรายงานเป็นกลุ่มและเสนอผลงานในเชิงอภิปราย
3. ให้ผู้เรียนทำรายงานส่วนบุคคล
4. อภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
5. จัดสัมมนาปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา และสังคมวิทยาการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
6. การศึกษานอกสถานที่

งานที่มอบหมาย

1. งานบุคคล
2. งานกลุ่ม

การประเมินผลการเรียน

1. ประเมินผลจากงานรายบุคคล	20%
2. การสอบระหว่างภาคเรียน	30%
3. การสอบปลายภาคเรียน	50%

เอกสารประกอบการเรียน

- กิริติ บุญเจือ. (2519). **ปรัชญาสำหรับผู้เริ่มเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- จิตรกร ตั้งเกษมสุข. (2525). **พุทธปรัชญากับปรัชญาการศึกษาของไทย**. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2538). **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ทรงวุฒิ สุทธอรรถ. (2543). **แนวโน้มของปรัชญาการศึกษานอกระบบโรงเรียนปีพุทธศักราช 2543**.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2520). **ธรรมชาติและขอบวนการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- พระเทพเวที. (2530). **ทางสายกลางของการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระเทพเวที. (2531). **เพื่ออนาคตของการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระเทพเวที. (2532). **พุทธศาสตร์กับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- พระมหาจรรยา สุทธิญาโณ. (2538). **พุทธปัญญากับการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สถาบันปัญญานันตะ.
- พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ธรรมจัตโต). (2533). **เปรียบเทียบแนวคิดพุทธทาส-ชาตร**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- พระราชวรมนี. พุทธธรรม. (2525). **ฉบับปรับปรุงและขยายความ**. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์.

- พระราชวรมนี. (2528). **ปรัชญาการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ : กรมศาสนา.
- พระราชวรมนี. (2528). **มองอเมริกาแก้ปัญหาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- พุทธทาสภิกขุ. (2524). **การศึกษาคืออะไร**. กรุงเทพฯ : ชรรรมบูชา.
- เพ็ญศิริ จีระเดชากุล. (ม.ป.ป.). **ปรัชญาการศึกษาประสบการณ์นิยม**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- รัตนา ต้นบุญตึก. (2523). **ปรัชญาคืออะไร**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2524). **ปรัชญาทั่วไป มนุษย์โลก และความหมายของชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2526). **ปรัชญาการศึกษาไทย 2411-2475**. กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2527). **ปรัชญากับการศึกษา**. ในบทความทางการศึกษา หน้า 97-113 รวบรวมโดยกองบรรณาธิการครูปริทัศน์. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศ. กรมฝึกหัดครู.
- สมพร พิงอุดม (แม่ส้ม). (2544). **ทำไมต้อง...Home School**. กรุงเทพฯ : แปลนพับลิชชิง.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2540). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุถักษณ์ ศิวรักษ์. (2524). **ปรัชญาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ลำลี ทองธิว. (2530). **การศึกษากับการเปลี่ยนแปลงสังคม**. กรุงเทพฯ โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานนท์ อาภาภิรม. (2527). **สังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา.
- เอ.เอส.นิต. (2525). **ปรัชญาการศึกษาแบบซัมเมอร์ฮิล ชีวิต เสรีภาพ ซัมเมอร์ฮิล**. แปลโดยเดือนดา สุวรรณจินดา สมบูรณ์ สุขศิลป์ และนักแปลนิรนาม พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : มูลนิธิเด็ก.
- เอ.เอส.นิต. (2525). **เสรีภาพไม่ใช่การตามใจ**. แปลโดยวิศิษฐ์ วังวิญญู และสมบัติ พิศสะอาด. กรุงเทพฯ : มูลนิธิเด็ก.
- จอห์น ไนท์ปีตต์และแททริเซีย อเบอร์ดีน. (2538). **อภิแนวโน้มโลก คศ.2000**. แปลโดย สันติ ตั้งรพี. กรุงเทพฯ.
- อัลวิล ทอฟฟเลอร์. (2532). **คลื่นลูกที่สาม**. แปลโดยจรดักษณ์ แสงอะไร ยุกต เบญจรงค์กิจ วิชา อุดมฉันท และสุกัญญา ตีระวนิช. กรุงเทพฯ.
- อัลวิล ทอฟฟเลอร์. (2535). **อำนาจใหม่**. แปลโดย ขุนทอง ลอเสรีวานิชย์. กรุงเทพฯ.
- Akinpelu, J.A. (1980). **An Introduction to Philosophy of Education**. London: The Macmillan Press.
- Bowen, James., and Hobson, Peter R. (1980). **Theories of Education**. Hong Kong: John Wiley & Sons.
- Hirst. Paul H., ed. (1976). **Educational Theory and Its Foundation Disciplines**. London: Routledge & Kegan Paul.

- Jeradechakul. Pensiri. (1982). **Educational Progressivism in Thailand: Reflections in the National Schems of Education, the Curriculum and Classroom Practices**. Ph.D.Dissertation. Nashville: Vanderbilt University.
- Kleining, John. (1982). **Philosophical Issues in Education**. London: Croom Helm.
- Ozmon.Howard A., and Craver. Samuel A. (1986). **Philosophical Foundations of Education**. 3^{ed} Columbus: Merrill Publishing.
- Atkinson. Land others. (1993). **Introduction to Psychology**. 11th New York: Harcourt Brace Jovanovich, Inc.
- Baron.R.A. (1992). **Psychology**. 2nd Boston: Aliyn & Bacon.
- Carlson. Neil R. (1993). **Psychology: the Science of Behavior**. Massachusetts: Allyn & Bacon.
- Darley,J.M., Glucksberg.S.,& Kinchla, R.A. (1991). **Psychology**. 5 Englewood cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Kalat, James. W. (1993). **Introduction to Psychology**. California: Brooks / Cole Publishing Company.
- Brembeck S.Cole. (1971). **Social Foundations of Education: Environmental Influences in Teaching and Learning 2nd Edition**. New York: John Wiley and Sons. Inc.
- Olive Banks. (1976). **The Sociology of Edveation Revesed Esitin**. New York: Sehocker Books.
- Ballantire H, Jeannc. (1983). **The Sociology of Education: A Systematic Analysis**. New York Prentice Hall upper Sasse River.